

1001

פרוטוקול מס' 27 / ב'

מישיבת הוועדה לשירותים ציבוריים
שהתקיימה ביום ג', א' בניסן תשי"ז - 2.4.1957 בשעה 09.00
בכנסת בירושלים.

ס.י.

ב כ ה ו :

- ס. ארם - היו"ר
- ב. ארדיטי
- ר. הקטין
- ב. הרמל
- פ. זוערץ
- ש. כפרית
- י. כמים
- י. ניצני
- ר. צברי

מוזמנים:

- ד"ר מנדס - מנהל בית-החולים "איתנים"
- מר שץ - בית-חולים "איתנים"
- מר ש. קובו - חבר ועד העובדים
- מר א. אור - חבר ועד העובדים
- מר י. שם-טוב - חבר ועד העובדים
- מר פ. דגן - משרד הבריאות

סדר-היום:

שאלת בית-החולים "איתנים".

היו"ר ס. ארם:

אני פותח את הישיבה. עד שייכנס נציג משרד הבריאות, נשמע את דבריהם של נציגי בית-החולים

"איתנים".

ד"ר מנדס:

למעשה אף פעם לא ידענו באופן ישיר מה שמתרחש
אתנו. היון שמועות. כאשר הלכנו לברר זאת במשרד
הבריאות, תמיד אמרו לנו: נכון, יש מגמה לסגור את בית-החולים "איתנים",
אבל עוד איננו יכולים לומר לכם שום דבר ברור. לפני כשבועיים ערך שד
הבריאות ביקור בבית-החולים, קיימנו אתו שיחה ארוכה. הוא התעבין בכל
הפרטים על בית-החולים וכן על המלחמה בשחפת בכלל בארץ, ואז הבטיח לעשות
כל אשר באפשרותו כדי שבית-החולים לא ייסגר. לאחר מכן קראנו בעתון כאילו
יש סיכויים שבית-החולים לא ייסגר, אולם שמענו זאת באופן בלתי רשמי, גם
מהמונים עלינו, אבל אולי יקוצץ קצת התקציב. זהו מה שידוע לנו עד
עכשיו.

דעתנו היא שאם יסגרו עכשיו את בית-החולים

"איתנים", יהיה זה פשע ציבורי. בית-חולים זה הוא היחיד הנמצא ברשות
הממשלה, מחוץ לבית-החולים בנצרת. יתר המוסדות הם מוסדות ציבוריים,
עם הנהלה שיכולה ביום אחד להגיד: איננו מוכנים לקבל את כל החולים, אלא
רק סוג אחד וכו'.

ועוד דבר: בית-חולים זה הוא היחיד שנבנה

באקלים המתאים. יש אמנם בית-חולים גם בצפת, אבל יש לו חסרונות אחרים,
וביחוד החסרון הגדול שמי שהיה עד עכשיו מנהל בית-החולים שם, חלה,
ואינו רוצה להמשיך להישאר במקום, ואף אחד מהרופאים האחרים אינו רוצה
להישאר בצפת. ומובן שהחולים שם אינם מקבלים תמיד את הטיפול הנחוץ.

מ.י.

יתר בתי-החולים נמצאים בשפלה, והם מתאימים לחולים הזקוקים לטיפול פעיל. אולם כאשר דרוש לחולה טיפול כרוני, וזה דורש אקלים מיוחד - המקום המתאים לכך הוא רק בית-החולים "איתנים".

בבית-החולים שלנו יש מחלקת ילדים, ובה כל הדרוש לילד גם מבחינה פסיכולוגית. היות ויש לנו מספר גדול של ילדים, יש לנו שירות של פסיכולוג. יש לנו 90 מקומות למבוגרים ו-120 לילדים. כיום נמצאים בבית-החולים 91 מבוגרים ו-92 ילדים. אחוז מקרי הסחפת של הילדים ירד, אבל גם פה אנחנו חושבים שכדאי לרכז את כל הילדים בארץ למוסד שלנו, קיימת אמנם מחלקה קטנה לילדים גם בבית-החולים בבאר-יעקב, אבל שם אין הם יכולים לתת את הטיפול שאנחנו נותנים. שחפת זו בכל זאת מחלה אפקטיבית, ולא רצוי להשאיר ילד חולה בבית. ולכן יש לרכז את הילדים בבית-חולים, ואם כן - אז במקום שבו יכולים הילדים להמשיך להיות בתנאים כמעט נורמליים. בבית-החולים שלנו הילדים אינם מרגישים הבדל בין ילד בריא וחולה.

יש אצלנו ילדים מגיל 3 עד 14. מספר הילדים עד גיל 3 הוא בערך 50. המספר הוא כה גדול, משום שאם אחד ההורים חולה בשחפת, הילד נדבק בגיל צעיר ביותר. ידוע שאם מפרידים את הילד מההורים, הוא לא יהיה חולה. אבל בשנים הראשונות הילד רגיש מאד, ואם ההורה החולה מפריש אפילו כמות קטנה של חיידקים - זה מדבק.

מר אור:

לפניי ששלחנו אליכם את התזכיר, לא היה ברור מה יהיה גורלנו, ועל כן נאלצנו לשלחו. אנו מודים לכם מאד על שנאותתם להזמין אותנו.

כרגע עובדים במוסדנו 135 עובדים. רובם הם עולים חדשים, בעלי משפחות, שלטענה מוסדנו מפרנס בערך כ-600 איש. כפי שאמרתי רובם עולים חדשים, והם התבטשו פחות או יותר על סך עבודתם בבית-החולים "איתנים". הם נכנסו להתחייבויות כספיות כדי להסתדר, ועצם סגירת בית-החולים לא רק שתגרום לכך שהם יהיו מחוסרי עבודה, אלא לכך שהם גם לא יוכלו לעמוד בהתחייבויותיהם.

יש לנו עובדים שגרים בפרוודור, בטעבורת ובטושבים על-יד המוסד. חלק מהאנשים גר בקסטל, חלק בגבעת-יערים, זהו מוסד שנמצא סמוך ל"איתנים", וחלק יושב ברמת-רזיאל.

יש עוד גורם חשוב, חלק מהעובדים היו אצלנו חולים, הבריאו ונשארו לעבוד במוסד. הם שוקמו אצלנו במוסד. כדי שהם יוכלו להמשיך לעבוד במוסד, הוקמו 20 צריפים, והם מתגוררים בהם. חלק מהאנשים הם בעלי משפחות, והם עובדים בעבודה המתאימה להם, תחת השגחה רפואית. ולכן קיימת עוד טענה: אם יסגרו את בית-החולים, יש חשש שעובדים אלה לא ייקלטו במקום עבודה אחר, כי אין הם מסוגלים לעבודה גופנית, ויש חשש נוסף, שבגלל תנאים לא טובים המחלה עלולה לשוב אליהם.

מתוך כך הגורמים האלה פנינו אליכם כדי להביא בפניכם את הסכנות הכרוכות בסגירת המוסד.

מר שץ:

אני כאיש כספים רוצה להסביר לכם את המצב בכללו מבחינה תקציבית.

בשנת 1949 מנהל משרד הבריאות היה ר"ד סטיר, הוא ביקש להקים מוסדות לחולי ריאה. אחרי התלבטויות, החליטו אז להקים את בית-החולים בדרום-עמאר. זה היה מקום מתאים, אני בקראתי כדי לעזור לארגן את המוסד. בשנת 1950 הוכנסו אלינו 27 ילדים ללא תנאים מיוחדים. לא היה אז לא כביש ולא טלפון.

המוסד הזה קשור עם דנטרק שתרמה את הציוד. היה לנו מספיק ציוד כדי להקים את המחלקה למבוגרים. אנחנו יודעים שהשחפת היא מחלה שבאה בעיקר מתנאים סוציאליים ירודים, ובמשך הזמן תצטרך הסדינה לשאת בזה, ולכן כאשר שמענו לפני כמה חודשים שמדברים על קיצוצים, נדהמנו שדובר על סגירת "איתנים". אולם אז לא היינו בתוך התמונה, לא ידענו.

ד.י.

עמדה רק השאלה איפה לקצץ, וכיצד לחסוך כספים. ואם אנחנו יוצאים סנקודה זו בלבד, אנחנו צריכים לראות אם החסכון הזה בכסף יהיה ליום אחד או לתקופה ארוכה.

שמעתם בוודאי שהוועדה המייעצת של רופאים לחולי ריאה, על-ידי משרד הבריאות, הגישה תזכיר. ואין כאן שאלה של קיצוצים בטספר חולי השחפת. את המוסד הזה הקטנו לא רק עם כל התבואים הטפציפיים הדרושים לחולי ריאה, הקטנו את כל הטכשירים הדרושים בשביל חיבון ילדים, שירותים טיובדים, מתוך טגטה שהשירותים יתפתחו כדי שאפשר יהיה להוסיף עוד קוטה אחת ל-80 איש בוטפים, ועל-ידי כך החזקת המוסד תעלה יותר בזול. בטשך הזמן הגענו לכך שבאופן יחסי למוסדות אחרים של קופת חולים או "מלבן", עלתה לנו החזקת חולה הרבה יותר זול.

אני רוצה להוסיף שהודות להתסרות של העובדים, הגענו למצב כזה שלמוסד זה יש שם טוב בתרץ ובחוף-לארץ.

זהו בערך מה שהיה לי לוטר. יש לי רק בקשה אחת: אינה דוטה שטיעה לראיה, ולכן טוב היה אילו יכולתם לקבל פעם את הזמנתנו, ולבוא לבית-החולים ולראות במו עיניכם הכל. על-ידי סגירת המוסד ייעשה עוול לא רק לאותם האנשים העובדים אצלנו, אלא לעצם הסטרה שהצבנו לעצמנו והשקענו בה חלק סחיינו. אם בכל זאת רוצים לקטץ ולחסוך, צריך לעשות זאת אחרי שיקול דעת רציני ויסודי, איפה לעשות זאת.

אנחנו מקווים שעוד תהיה לנו הזדמנות להראות לכם מה נעשה שם, וכל אחד יוכל להחליט לגבי חיוניותו של המוסד הזה, האם צריך לחשוב רק על היום או האם צריך לחשוב גם על העתיד.

היו"ר ס. הרם: אנחנו לא הקפדנו על הצד הקונסטרוציוני. קיבלנו את המכתב שלכם, ומצאנו לבחוף לשמוע אתכם כדי שנודע את העניין. אולם במסת דבר מה נשתנה, ונעים לי מאוד להודיע לכם שהפגישה שלנו היא למעשה פגישה על כוס תה. דיברתי היום עם פרופ' מר, והוא הודיע לי שבית-החולים לא ייסגר. איננו מצטערים על הפגישה הזאת, רצינו לדעת את הפרטים. אם יש על מה להצטער, הרי זה על כך שאין סיכוי שמספר המיטות ומספר החולים ירד בכלל.

קיבלתי דו"ח על העליה מסצרים ומאירופה הטורחית. ההתרשמות היא שגם לגבי העולים הטורח אירופה, אחוז חולי השחפת גבוה מהממוצע שלנו. אותו הדבר לגבי סרוקו, סרטיי; אם עד לפני זמן מה היינו מופטימיים וחשבנו שמספר החולים ירד, הרי מסתבר שאין זה כך. העליה החדשה תגדיל את המספר.

אם לחברי הוועדה יש שאלות - בבקשה.

ש. כפרית: שמענו שבין העולים החדשים יש קרוב ל-20 חולי שחפת הסחכים בתור. האם יש מחסור במיטות?

היו"ר ס. הרם: הם עוד נמצאים במרטיי.

אני רוצה לשאול האם רק אתם מחזיקים את הילדים חולי השחפת?

ד"ר סנדס: יש 26 ילדים גם בבאר-יעקב. לפני שנה דובר שם בטשך הזמן ירד מספר הילדים החולים, יחזיקו את כולם ב"איתניי".

היו"ר ס. הרם: מהו בדרך כלל טשך הזמן שילך חולה נמצא במוסד, עד שהוא מגיע למצב יציב?

ד"ר סנדס: בשנה האחרונה הממוצע הוא 8 חודשים, אבל יש כטובן ילדים שנשארו אפילו כמה שנים, בפרט ילדים מתימן שעלו ארצה ב-1951. אלה היו ילדים במצב קשה.

ט.י.

ר. הקטין : באשר שבטגרת בית-החולים נמצאים גם ילדים בגיל גן ובית-ספר, והחיים מתנהלים כסדרם. פירוש הדבר שנוסף לטיפול מקבלים הילדים גם לימוד. לא ברור לי איך הדבר הזה מסתדר, אינני מתארת לי שיש קבוצות גדולות, כי גם הגילים מתחלקים כך שמרבית הילדים הם קטנים, והסיעוט הם ילדים בגילים יותר גבוהים, זאת אומרת בגיל בית-ספר. איך באופן מעשי זה מסתדר. לא ייתכן שבית-החולים יחזיק לכל שני ילדים טורה. זו הוצאה גדולה.

ד"ר סנדס : מטעם משרד החינוך יש לנו שתי גבנות ושני טורים. הגבנות מחזיקות את כל הילדים בגיל הגן, ואנחנו מצדנו נותנים עוד גבנת בשביל הגבון. הטורים מחלקים את הילדים בצורה כזאת שהם מקבלים שעורי בית-ספר שעה שעתיים כל קבוצה, ואחר כך הסדרך ממשיך למלא את החסר.

טר שץ : יש לנו גם כיתה שנקראת כיתה אוניברסיטאית.

ר. צברי : האם יש סטטיסטיקה לגבי ילדים שהבריאו ושוב חלו?

ד"ר סנדס : כל ילד יכול לחלות מחדש כמו ילד בריא, אבל הטורים החוזרים הם מועטים מאד. במשך כל השנים שבית-החולים קיים חזרו אלינו ארבעה או חמשה ילדים שהבריאו וחלו שוב, חוץ מכמה ילדים שהוצאנו מבית-החולים בתקופת טלחטת טיבי, וזה היה קצת לפני הזמן. מבין אלה חוזר חלק יותר גדול.

היו"ר ס. ארם : האם לכל הילדים האלה יש הורים?

ד"ר סנדס : כן, אבל רוב ההורים נמצאים בבתי-חולים גם כן.

טר שץ : יש לנו מעקב על ילדים שהשתחררו לפני כמה שנים, והם מטלאים עכשיו כל מיני תפקידים בכל מיני מקצועות.

ר. צברי : באיזה מהעליות החדשות טרובים ביותר חולי השחפת?

ד"ר סנדס : זה שונה מאד לגבי ילדים וטבוגרים. מצל ילדים יש לנו יותר טארצות הסזרח, ולגבי הטבוגרים - יש יותר חולים מאירופה המזרחית.

ר. צברי : האם זה אומר שסקור הסחלה הוא בארץ או שהם הביאו אותה אתם?

ד"ר סנדס : 50% מהילדים שנמצאים אצלנו הם ילידי הארץ, אבל לרוב הם בנים של עולים חדשים שנמצאים רק כמה חודשים בארץ. זאת אומרת שהם נמצאים בתנאים טובים מאד ירודים, ואם יש בסביבה חולה אחד - זה יכול לעבור גם לילד.

ר. צברי : האם מצאתם את הסיבה מדוע דווקא בסביבה זו וזו, בעדה זו וזו, יש יותר ילדים חולים? לפי מה שאתה אומר מסתבר שהטחלה התחילה מצל הילדים. מה הגורם לכך?

ד"ר סנדס : כאשר יש במקום טוויים צפיפות גדולה, מספיק שיהיה חולה טבוגר אחד שלא טיפלו בו, ואז הוא יכול להדביק יותר ילדים. באירופה יש פחות אפסרויות של טגע. הטבוגרים הם יותר טחוטנים. ילד הרבה יותר רגיש לסחלה זו. אם הטבוגרים באים בטגע עם חולה שחפת, הסיכויים להידבקות הם יותר קלושים.

היו"ר ס. ארם : האם יש אצלכם גם ערבים?

ד"ר סנדס : יש לנו ילדים ערבים חולי שחפת. אנחנו הגענו עד לתפוסה של 25% בערבים. מצל הבדואים יש שבטים שלמים שאין אצלם חולי שחפת, אבל אם בדואי אחד חולה - כולם נדבקים.

ט.י.

בין הטובגרים יש לנו מספר ערבים. הערבים בדרך כלל נשלחים לבית-החולים
בנצרת, אבל כאשר הם צריכים לקבל טיפול מיוחד - שולחים אותם אלינו, כך
שתמיד יש אצלנו 3-4 ערבים טובגרים.

היו"ר ט. ארם:

נבקש את סר דגן ממשרד הבריאות למסור לנו
פרטים על המרחש סביב בית-החולים "איתנים".

סר דגן:

אי בני יודע סמי אוזטנו הטעונוינים. אבל בשבועות
האחרונים היתה פעילות קדחתנית סביב "איתנים",
שר הבריאות ביקר במקום, נפגשנו עם כל הגורמים שיכולנו להיפגש אתם מתוך
הנחיה אחת של השר: למסור מכל מספר על קיומו של בית-החולים, גם בגלל
השירות שהוא עכשיו עושה וגם בגלל העובדה שזוהי עליה סלקטיבית, זאת
אומרת רק חולים. המצב בעליה שעומדת להגיע עכשיו אראה הוא די חסור.
קיבלנו ידיעות קשות שיש בין העולים החדשים 20% של אנשים המהווים פרובלימה
בריאותית. ולכן הבעיה היא חסורה, ואנחנו צריכים למסור על בתי-החולים לחולי
שחפת.

ובכן יש הכרעה שכבר נצטתה את ביטוייה ביסוד גם
בהסכם עם האוצר מבחינה תקציבית - שנשמור על "איתנים". גם קודם לכן היתה
הודעה, וכסרנו אותה בטכת מיוחד לחברי ועדת השירותים, שעטדתנו היתה לא
למסור את בית-החולים בשום אופן, אלא במקרה שתצומצם השחפת חשבנו להפוך
את בית-החולים הזה לבית-חולים לחולי נפש. עכשיו אנחנו שוטרים על אופיו
הקודם.

היו"ר ט. ארם:

קיבלתם את האינפורמציה המוסטכת, ואתם יכולים
בשקט לחזור, להמשיך בעבודתכם ולהיות איתנים.

פרופ' סר אומר שגם ענין צפת בסדר, וכן בית-ליד,
כך שאנחנו מסיימים את המושב במצב טוב.

י. כטיס:

אני רוצה להביא בפני הוועדה בעיה בקשר ללשכת
הסעד בעכו. פניתי כבר בענין זה למר בר-סלע
ולגב' שכטר. לשכת זו נסגרה לפי הוראת ראש העיר בעכו. זה יוצר
מצב חסור ביותר. רוב הערבים בעכו הם סקרים טוציאליים, וכעת אין סי שיטפל
בהם. בזמנו נתקבלה ללשכת סעד זו עובדת טוציאלית, שעבדה עוד בזמן הסנדט
ונשלחה מטעם הממשלה להשתלמות באנגליה. היא פוטררה אחרי תשע שנות עבודה.
מר בר-סלע הבטיח שיעשה מאמץ גדול בענין זה, כי לא ייתכן לסגור לשכת
סעד במקום כזה, וחוף טזה אי אפשר לפטר עובדת טוציאלית כה טנוסה.

ועדת השירותים צריכה לעמוד על כך שלא יסגרו
את לשכת הסעד, וב) נגד פיטורים סמין זה.

היו"ר ט. ארם:

אני מבקש מחבר הכנסת כטיס למסור לי את כל
הפרטים בענין זה, ואנחנו נכתוב טכתב.

הישיבה נסתיימה בשעה 10.15.